נב.

בא א מיי פרק ה' מהלכות מעה"ק הלכה ו: בב ב מיי שם פייע הלכה ד: בג ג מיי שם פייע הלכה ז: בד ד מיי שכק ד' מהלכות עיוה"ל הלכה ב:

תורה אור השלם

1. ונתן הכהן מן הדם על וְבָּוֹתְ יִפּבוֹתְ בֵּוֹן יוּדְּבֹּעְ קַרְנוֹת מִוְבָּח קְטַרֶת הַפְּמִים לְפְנֵי יְדְּוֹרְה צֵשֶׁר בְּאהֶל מוֹעֵד וְאַת בְּל דֵּם הַפְּר יִשְׁפּרְ אֶל יְסוֹד מִוְבַח הָעלְה צֲשֶׁר פָּתַח אהל מועד: 2. וכלה מכפר את הקדש ואת 2. וְבּיְיִי תְּבְּיֵדֵּי עָּוּנ נִיקּוֶ אָהֶל מוֹעֵד וְאֶת דַּ וְהִקְרִיב אֶת הַשְּׁעִיר הָחָי:

3. וְהָוָה מִדָּם הַחֲטֵאת עַל קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המובח חטאת הוא:

מוסף רש"י

במיצוי חטאה כו' מר מבר במיצוי הוטאת כו מד טבר לא מעכב. דכיון דהוזה אע״פ שלא מילה נעשית מלותו וילא מידי מעילה וחייבין עליו משום נותר וטמא, וילא נמי ידי חובתו, שאינו מעכב הכפרה וחנוילה חיו:

שימה מקובצת

מי בתיב אל יסוד העולה כו'. פ״ה לפי שיטחו. ולפי׳ הר״ר חיים קשה דמאי קאמר דהא כי מוקמיט ליה בשיריים מ״מ לא מיירי רק בעולה דוקא. ופי׳ מורי דלפי׳ רבינו חיים נמי כי קאי אשירים ניחא דכתיב מזבח שעולה לפי שלא נאמר כלל במחום אחר ולמידרש ביה תן יסוד לשירי דמה, אבל אי הוי קאי אתחילת דמה שנאמר כבר במקום אחר אלא שלא שנאמר כבר במקום אחר אלא שלא פירש הביעות המהום ובא עתה פידש קבישת התקום וכח עמה לקבוע לו מקום, הוי ליה למכחב אל יסוד העולה, דבלאו ימורא ידעינן דאתחילת עולה קאי דביה משתעי קרא, ועל זה קאמר דכי נמי קאי ומחילת דמה כתב מזבח לאשמועינן גג יסוד דאי לאו הכי הו"א אוקיפא ריסוד כו׳, ועל זה האמר כ׳ ישמעאל גג יסוד למה לי קרא ק"יו הוא דתחילת עולה טעונה גג יסוד משירי החטאת שטעונין גג יסוד דכתיב בהו אל יסוד המזבח דמשמע גג יסוד, וא"כ האי הרא דאל יסוד מזבח העולה לא קנמ לחל יסוד מובח השונה לח זינטריך כלל לחחילת מתן דם דעולה זלא אתא לשירים דכל החיטונים לפ״ה או לשירי מתן דם דעולה לפי׳ רבינו חיים. והא דנקט ר׳ ישמעאל גג יסוד היינו לפי שהזכיר למעלה אגגו דיסוד, אבל ודאי כוליה מילחא דקביעות מקום דמחילת עולה יליף משירי מקום דמחילת עולה יליף משירי מטאת, וכן משמע ממוך פ"ה. וקשה דהיכי מני יליף משירי חטאת, [הא] איכא למימר דתחילת חטאת עלמו מוכים שנעשים ד' מתנות על ד' הכיתו שמעשית ל מתומת על ל קרנות ושיריה טעונה יסוד. ועוד בשילהי פירקין אמר דבכור ומעשר דבשינהי פירקין חמר דבטר ומעשר טעונין מחן דמים על גבי יסוד ויליף להו זריקה זריקה מעולה, ואמאי לא יליף להו משירי המטאח בק״ו כדקאמר הכא גבי תחילת עולה. ואמר דידעינן עיקר יסוד מקרא נילף מק"ו מיהא בגג יסוד ולא אזהיפא דיסוד. נמים כגג יסור זכם מוקיפה דיסור, וקאי למאי דשני לעיל אי הוה כתיב אל יסוד הו"א אוקיפא דיסוד, ועל זה ניחא דקאמר ר' ישמעאל גג יסוד למה לי קרא [הא] אמי מק"ו, ואי הוי אתא קרא לתחילת עולה לכתוב אל מוד העולה דלא מזרח דרהכי שמעינו

דבראי לגואי. וא"ת הא אמר ר' עקיבא לקמן (דף פא:) דכל דמים שהכנים לפנים פסולין וי"ל דשירים אין מכפרין לרבי עקיבא ולא קרינן בהו לכפר בקודש: גג יסוד למה די קרא ק"ו. הקשה ה"ר חיים לקמן פרק התערובת (דף פה.) אמרינן

גבי דם חטאת שנתערב בדם עולה דפליגי רבי אליעזר ורבנן אמר אביי לא שנו אלא תחילת חטאת ועולה אבל סוף חטאת ותחילת עולה דברי הכל מקום עולה מקום שירים פירוש דחם נתערבו שירי חטאת בתחילת עולה לכולי עלמא יתנם למטה מז החוט דמקום תחילת מתן עולה כשר לשירי חטאת ויזרקם לקיר המזבח ומאליהם שותתין ליסוד ואין כאן שנוי מקום א"ל רב יוסף הכי אמר רב יהודה שיריים לריכין חילטבח פירוש שישפכם על גג היסוד ממש העשוי כאינטבא ולא יזרקם לקיר הזקוף כמשפט עולה דמשמע להן דעולה אינה טעונה גג יסוד וי"ל דהאי דבעינן הכא בתחילת עולה גג יסוד לא אתא אלא למעוטי אמה אדמה לוו התחתונה של מזבח שמן הארץ עד הכניסה אבל קיר הזקוף של או מעלה עד היסוד פשיטח דעדיף (בעולה) מגג יסוד ממש דחודה עדיף משום, דבעינן שתי מתנות שהן ארבע: ליכוד על פר יוה"כ שמעון מתן דמים ליסוד. לעיל פרק בית שמאי (דף מ:) גבי ועשה לפר כאשר עשה דריש סמיכה ושירי הדם בפר יוה"כ ותימא להאי תנא להו סמיכה מנא ליה ושם די פירשנו:

חובה. תימה מה לפר כהן משיח שכן מכפר על עבירת מלוה ידועה כדפריך לעיל פ׳ בית שמאי (דף מ:) וי"ל דסמיך אהאי דאתי בקל וחומר משעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים דדבר הלמד, בהיקש חוזר ומלמד בק"ו: יבול יעבבנו. דלית לן למימר טרח וכתב לה קרא כל כמה דאיכא למידרש:

ומה מי שאין נכנם דמו לפנים

או אינו כו' דו. (א) ואי ס"ד שו לגופיה אתא הני למה לי מה בא ללמדנו לשירים יש אשר ישפך שיריו למזגח החילון פשיטא דעליו ישפכם דהא תחילת מתנותיו בחוץ נעשו. וכי תימא אי יו (לא) כתיב אל יסוד מזבח סתמא הוה אמינא נפיך מיפך שירי הדם הפנימיים הלריך

הכתוב לשפוך בחוץ ומהם אתה לומד ששירי החיצון יתננו לפנימי הא אין לו יסוד לפניתי עלמו הילכך על כרחך מן יסוד למזבח של עולה קאמר יהו: מי כסיב אל יסוד העולה אל יסוד מובה העולה כחיב. בשלמא אי דרשת ליה ליתן תורת שפיכת שיריים לכל דמים החילונים שפיר כתיב מזבח העולה ליתן תורת יסוד למזבח העולה לכל דמים הנזרקים עליו אלא אי לתחילת יש דמים קא דרשת ליה תו ליכא למימר ליתן תורה כו כנגד היסוד למזבח העולה לכל דמיו דהא כאו חטאת טעונה מתן על ארבע קרנות וקרן דרומית מזרחית בכלל ועל כרחך אעולה לחודיה תדרשיה הוה ליה למיכתב אל יסוד העולה שתהא העולה כנגד היסוד מזבח העולה מאי היא: בוקיפה דיסוד. שיזרוק תחילת מתנות העולה בעליית אמה שמן הארץ עד הכניסה שהיא כנוס אמה דכולה ההוא אמה בין בגובהה בין בכניסה יסוד מיקרייא השתא דכתיב אל יסוד המובח יסוד שהוא דומה למזבח דהיינו גג של יסוד: בבו שיריים מעכבין איכא בינייהו. ר' ישמעאל סבר כפרה הוא דלא מכפרי אבל עכובי מעכבי רבי עקיבא דמוסיף ואין באין לכפרה אשמעינן דאין מתן דמים של מתנות בו תלוי בהן דלא מעכבי להו שיריים להזאות: דכולי עלמה שיריים לה מערבי. בחטאות בהן ואפי׳ פנימיות והנך שיריים דאיפלוג בהו ר' ישמעאל ור' עקיבא במילוי חטאת העוף כהו שהוא שירי הואתו דכתיב והוה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם וגו׳ (ויקרא ה): תניא לוותיה דרב פפא. דאית ליה לר׳ ישמעאל נמי לא מעכבי שירים: וחת כל דם הפר. בכהן משיח כתיב. ואת כל הדם ישפוך היה יכול לכתוב מה ת"ל הפר כו': א"ר ישמעאל כו'. לא לחלוק הוא בא אלא ללמד שאין שיריים מעכבין בו והכי האמר פר יוה"כ מק"ו הוא בא וכתבו הכתוב

ל) [מעילה ט.], ל) ירוש' יומא פ"ה ה"ו ועי' ת"כ ויקרא חובה פ"ג הי"ג, ג) עי מנחות סב. צג., ל) ד"ה לסמיכה:

הגהות הב"ח

(A) רש"י ד״ה או אינו וכו׳ וה"פ ואי ס"ד כל"ל והד״א עם דיבור הקודם:

שינויי נוסחאות

א] נ״ל נוסף אלא תן יסוד למזבחה של עולה (כיר״א): ב] למזכחה של עולה יהא ימוד בן למובחה של עולה יהאיסוד לכ"ל (*שמכ"י): ג] כ"ל אזקיפה דיסוד (*ש"מ): ד] ומה שירים שאין מכפרין טעונין גג (כי"צ וש"ם. וליתה מיבת חטאת וכדלעיל נא א: הן ומה שירים (ש"מ). וכל"ל ברש"י: ז] ל"ל דברי ר"ע. זולכיל בערי. זולכיל ברי ר"ע וכ"ה בילקוט (הגרייב). וממנחת יהודה כ" דגי הילקוט משוכשת בלא ספק. נ"א דברי ר" ישמעאל (בי"מ). וע" הג' הב"ח לעיל מ ב אות א: ח ב"א דמו חובה לפני לפנים טעון יסוד מי שנכנס דמו חובה לפני ם" שנכנט דמו דוובה עפני לפנים אינו דין שיטען יסוד חובה דלא עייל הא מצוה עייל אלא ומה מי כר' (וליתל אמר ר"ע) (כי"צ): מן דמו לפני ולפנים ביו לחובה ביו למצוה ולפנים בין לחובה בין למונה אינו דין למינ (שימ וכיה בכל אינו דין לפ"ל (שימ וכיה בכל בתהיה: '] מיכום לא חובה ולא מצוה וכן בין לחובה בין למצוה לכלן לימל ככי"ל. ועי כש"מ ולכלן ל"ה ומה מי וכר: איצו ל"ל ב ש"מ וגליון: "א ל"ל דם ש"מ וגליון: בן מיבח לעשה ליחא בכל כחה" משתעי קרא הני למה (שמכ"י): מון 5"ל אי לשירים שישפוך שיריו (שמכ"יי): יו] אי לא מיריו (שמכ"י): יו] אי לא כתיב מזבח העולה אלא אל יסוד וכו' (כתה"י, וכעי"ז בש"מ). יסוד ופרי (בוחיי, ופנייז וביים, קטע זה הול לשון הגת', עי' ש"ע.
בעת' הקודס לות ג ולות הי
יה] בשתכ"י נוסף וכדי לגלות
לשירי הדם של כל הזבחים
שישפוך שירי הדם ליסוד: ים] לתחילת מתן דמים (*ש"מ): ב) יליל ינורת (כומו יור). כא] דהא איכא חטאת שטעונה מתן (*ש״מ): כב] נע״מ גוסף כלן לכול, שאינן מכפרין טעונין גג יסוד. דכתיב בהו אל יסוד המזבח דמשמע גג: כגן ל"ל הזאות (*ש"מ): כד] 5"ל שיריים הזאות (*ש"מ): בד] 5"ל שיריים דחטאת לא מעכבי ואפי׳ דפנימיות (שמכ"י, וכעי״ו דפנימיות (שמכ״י, וכעי״ו בכתה״י): כה] העוף קאמרי שהוא (*שמכ״י): כו] ישמעאל ישהוא (ישמכיי). כון ישמעאל להא אתיא (יש"מי): כון פר כהן משיח נכנס (שתכ"ז): כחן 5"ל שטעון יסוד (יש"מ): כמן וחומר זה (יש"מ): לן מינת וכלה נעתק ול"ל ת"ל וכו' (ש"מ. בתה"): לא] דלגבי (כי"): לב] נ"ל שבכל (*ש"ח): לג] נ"ל את דמו (*ש"ח): לד] כמותם לעכני (נ"ל"): לה] לדל"ל משמע: לו] תיכת אדמה נמחק (ש"מ): לון נ"ל שלמעלה מן (צ"ק): מל] כוונתם ללשון רש"

דבראי לגואי ודגואי לבראי הא איז לו יסוד לפנימי עצמוא או אינו אלא מובחי של עולה יהא ליסוד מי כתיב אל יסוד העולה אל יסוד מזבח העולה כתיב אי הוה כתיב אל יסוד העולה הוה אמינא בזקיפה יו אל יסוד השתא דכתיב אל יסוד מזבח העולה "אגגו דיסוד א"ר ישמעאל גג יסוד למה לי קרא ק"ו הוא ומה יו שירי חמאת שאינה מכפרת מעונה גג יסוד תחלת עולה שמכפרת אינו ה ומה גל שמעונה אני יסוד אמר רבי עקיבא ומה שירי חמאת שאין מכפרין ואין באין לכפר מָעונה גג יסוד תחלת עולה שמכפרת ובאה לכפר אינו דין שמעונה גג יסוד אם כן מה ת"ל אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבח של עולה מאי בינייהו אמר רב אדא בר אהבה שירים מעכבים איכא בינייהו מר סבר מעכבי ומר סבר לא מעכבי יורב פפא אמר דכולי עלמא ישירים אין מעכבים והכא במיצוי חמאת העוף מעכב קא מיפלגי מר סבר ימעכב ומר סבר לא מעכב תניא כוותיה דרב פפא יואת כל זו (הדם) [הפר] ישפך מה ת"ל הפר סלימד יעל פר יום הכיפורים שמעון מתן דמים ליסוד דברי וו רבי אמר רבי ישמעאל קל וחומר ומה אם מי שאין נכנם דמוח לפנים חובה מעון יסוד מי שנכנם דמו לפנים חובה אינו דין שמעון יסוד אמר רבי עקיבא ומה מי שאין דמו נכנם לפני ולפנים בין לחובה בין למצוה מעון יסוד מי שנכנם דמום חובה לפני ולפנים אינו דין שמעון יסוד יכול יעכבנו ת"ל יוכלה מכפר את הקדש שלמו כל הכפרות כולן דברי רבי ישמעאל קל וחומר לפר כהן משיח (משעיר נשיא) מעתה ומה מי שאין נכנם דמו לפנים

לא חובה ולא מצוה ז מעון יסוד מי שנכנס דמו לפנים בין לחובה בין למצוה אינו דין שמעון יסוד יכול יעכבנו תלמוד לומר יואת כל (הדם) א [הפר] ישפך נתקו הכתוב לעשה יִּי ועשאו שיירי מצוה לומר לך שירים אין מעכבין וסבר רבי ישמעאל מיצוי חטאת העוף מעכב והתנא דבי רבי ישמעאל יוהנשאר בדם ימצה והנשאר יו ימצה

יכול לעכב כתבו לך ת"ל וכלה מכפר כו' מסקנא דמילתא דרבי ישמעאל 🗈 אתיא: מי שאין נכנס דמו לפנים חובה. כגון פר כהן משיח שכניסת דמו לפנים אינה חובה קבועה שלא היה מצוה לחטוא ולהביא חטאת: **טעון יסוד.** שפיכת שיריים: **מי שנכנס דמו לפנים חובה**. פר יום הכפורים שהוא חובה קבועה בכל שנה. ורבי עקיבא בא להוסיף על דבריו עד שאתה לומדו מהיכל שדם פר 🗉 נכנס לו מלוה לא ולמדו מלפני ולפנים שאינו נכנס לו לא לחובה ולא למצוה חה נכנס לו אפילו לחובה אינו דין שיטעון בח: יכול יערבנו. דניהוי כמי ששנה עליו הכתוב לעכב שהרי לא הוצרך לכתוב וכתבו: **תלמוד לומר**. באחרי מות וכלה מכפר שלמו כל הכפרות כולן בעבודות הללו האמורות בענין ושפיכת שיריים לא נאמרו שם: **קל וחומר לפר כהן משיה מעחה.** מאחר שבאנו לכלל קל וחומר בייז יש לנו לדרוש קל וחומר כיולא בו ולומר ששיריים מעכבין בפר כהן משיח מריבוי הכחוב שהרי בקל וחומר היה למד לשפיכת שיריים משעיר נשיא יכול יעכבנו מעתה חלמוד לומר וכלה א: ומה מי שאין נרנס דמו לפנים. כגון שעיר נשיא וחטאח יחיד שאין נכנסים להיכל לא חובה ולא מצוה טעונין יסוד פר משיח שנכנס דמו לפנים מצוה אינו דין שטעון יסוד. נראה בעיני דלא גרסינן בהאי מסקנא בין לחובה בין למצוה אלא למצוה גרידתא ואי גרסינן לה לא מיקשה אדחנא ברישא על דם פר משיח שאינו נכנס לפנים חובה וכאן הוא שונה בין חובה בין מלוה לגבי או פר יום הכפורים לא הוי כניסת פר משיח חובה שאינו חובה כמותו אבל לגבי שעיר נשיא דלא עייל ליה כלל קרי לה לכניסת פר משיח חובה ובמסכת סוטה (דף מד:) אמריטן כהאי גוונא מצוה לגבי רשות חובה קרי ליה: יכול יערבנו. מעתה דניהוי כמי ששנה עליו לעכב: **ח"ל** ואם כל דם הפר וגו' נחקו הכחוב. מסדר שאר העבודות ועשאו שירי מצוה ששנה בהילוך לשונו שכל 🗗 העבודות כתיב ולקח והזה ונתן על קרנות וכאן לא כחיב ושפך דמו 🗗 אל יסוד אלא שנה במשמעה לנתקו מכלל שאר העבודות לומר שאינה חובה כמו 🗗 אותם לעכב:

מו לא אינטריך מזכח בשכיל גג יסוד דגג יסוד אמי בק"ו דדבר הטעון יסוד הוי בגג יסוד מק"ו דשירי חטאת שאינן מכפרין ומ"מ כשהן טעונין יסוד הוי בגג יסוד מק"ו דשירי חטאת שאינן מכפרין ומ"מ כשהן טעונין יסוד הוי בגג יסוד מק"ו דשירי אטאת שאינן מכפרים אינו

ד״ה בזקיפה דיסוד: מ] עי״ בקטע שלפנ״ז דמבוארים שם דבריהם טפי: מא] ההגהה שצפנים כן משמע בכת״י. וכ' בגליון ד' וילגא נדל״ל אע״פ שגכגם דמו לפגים חובה

דני מוך אתיי בוק של מדיר וביע ביש המור במני ביש המור ביש ביש המור במני ביש המור ביש המור במני ביש המור במני ביש המור במני ביש המור ביש המור ביש ביש המור בי